

Motion till riksdagen 2016/17:3189

av **Lars Hjalmered m.fl. (M)**

En trygg energiförsörjning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha ett robust energisystem på tre ben med vattenkraft, kärnkraft och ny, förnybar energi och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en konkurrenskraftsutredning med uppdrag att analysera den svenska elmarknaden ur ett internationellt perspektiv och föreslå åtgärder för att hålla Sverige konkurrenskraftigt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta satsa på energiforskning, med en inriktning som bidrar till behov för alla relevanta kraftslag och delar av energiområdet, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda framtida överföringsbehov nationellt och internationellt samt överväga olika tekniska lösningar samt om behovet av att utreda hur systemtjänster på en framtida elmarknad kan se ut och säkras och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för att Sverige ska kunna bli en ledande aktör inom export av CO₂-snål energi och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att minska tull och andra handelshinder för miljövänlig energiteknik, såsom solceller, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges välfärd, jobb och konkurrenskraft är beroende av att vi har en energipolitik som lever upp till behoven och förväntningarna från en omvärld i ständig förändring. Den svenska energipolitiken ska värna klimatet, vara ekologiskt hållbar, säkra el till

konkurrenskraftiga priser och garantera att el finns när vi behöver den. Alla delar av samhället är i dag beroende av att vi kan leva upp till dessa mål. Detta ställer höga krav på hur energipolitiken utformas.

Vi menar att Sverige ska ha ett robust energisystem som står på tre ben med vattenkraft, kärnkraft och ny, förnybar energi. Viktigt är nu att Sverige för en energipolitik så att befintliga företag och entreprenörer stannar kvar, utvecklas och växer samtidigt som nya företag väljer att etablera sig och investera i Sverige. Detta är en förutsättning för att jobb ska växa till, välfärden utvecklas och det ger oss möjligheter att göra nödvändiga investeringar i vårt samhälle.

Sverige har i grunden goda förutsättningar att klara energibehoven då vi har en god mix av vattenkraft, kärnkraft och förnyelsebar energi. Under alliansregeringen träffades en historisk överenskommelse som beslutades av riksdagen 2009. Det gav Sverige ett robust energisystem på tre ben där vi värnar vattenkraft, välkomnar mer förnybar energi och där vi öppnar för kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften.

Energi i Sverige

Energiförsörjningen är central för industrins konkurrenskraft och människors vardag. Långsiktighet och stabila villkor på elmarknaden är av stor vikt för svenska jobb och svensk konkurrenskraft. Vi vill säkerställa långsiktiga villkor i energipolitiken genom att bygga ut den förnybara energiproduktionen, fasa ut fossila bränslen och ge förutsättningar för kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften. Det vore allvarligt att äventyra en trygg energiförsörjning när vi i stället borde fokusera på att möta en osäker världsekonomi och en allt hårdare global konkurrens med reformer som stärker industrins tillväxtförmåga.

En av de större utmaningar vi ser är att säkra industrins försörjningstrygghet. Inget kraftslag bör därför uteslutas från den svenska energimixen. Varje kraftslag har sina fördelar och nackdelar och det är genom mixen av dem vi kan bygga en hållbar och trygg energiförsörjning. Det är exempelvis av nationell betydelse att det finns en trygg försörjning av bas- och reglerkraft och i detta är kärnkraften viktig som baskraft och vattenkraften viktig som både bas- och reglerkraft.

Svenska företag och konsumenterna ska även i fortsättningen kunna lita på att det finns en trygg elförsörjning samt långsiktiga och stabila villkor på elmarknaden. Ett framtida svenskt elsystem måste klara behoven av såväl energi som effekt för att leva upp till politiska ambitioner om en hög försörjningstrygghet.

Globala utmaningar

I dag utmanas företag och jobb i Sverige ständigt av företag, entreprenörer och innovationer från hela världen. För att kunna konkurrera på den globala marknaden behöver villkoren för företagande och entreprenörskap förbättras. Därför anser vi att en ambitiös politik för företagande, entreprenörskap och innovationer är en förutsättning. För att klara Sveriges högt ställda mål inom välfärd och miljöområdet är det viktigt att värna jobb och företagsamhet i Sverige. Vi vill därför tillsätta en konkurrenskraftsutredning med uppdrag att analysera den svenska elmarknaden ur ett internationellt perspektiv och föreslå åtgärder för att hålla Sverige konkurrenskraftigt. Utredningen bör se över svensk konkurrenskraft i förhållande till länder som

konkurrerar med svensk industri såsom Finland, Tyskland och Storbritannien beträffande elpriser, PFE-program, kostnader för elnät, återbetalning på utsläppshandel med mera.

Sverige kan inte blunda för det klimathot som världen möter. Stormar, torka, höjning av havsnivån och människor som tvingas fly som en konsekvens av klimatets påverkan måste adresseras skyndsamt. Klimathotet ställer också krav på en ambitiös energipolitik som inte bara ger svar på dagens utmaningar utan även förutser framtida behov.

Den långsiktiga vision som Alliansen antog om att Sverige 2050 ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären har kompletterats med ett mål från Miljömålsberedningen om att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Sverige har en mycket hög andel förnybar energi i vårt energisystem och har överträffat EU:s 2020-mål. Till det har Sverige en i det närmaste koldioxidfri elproduktion. Genom denna inriktning bidrar Sverige på ett ambitiöst sätt till de globala utsläppsreduktioner som behövs på lång sikt.

Ramöverenskommelse om energipolitik

I juni 2016 slöt Moderaterna en ramöverenskommelse om energipolitik med Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna. Det senaste året har stora förändringar skett på den svenska elmarknaden. Besked och beslut om förtida stängning av fyra kärnkraftsreaktorer har kommit. Elpriserna är historiskt låga. Lönsamheten är dålig bland energiföretag. En risk har funnits att all återstående kärnkraft i Sverige stängs ned till 2020 då lönsamheten i närtid inte funnits för att motivera nödvändiga säkerhetsuppgaderingar. Det innebär att bortåt 40 % av all elproduktion i Sverige hotats att läggas ned inom de kommande fem åren. Det skulle få förödande konsekvenser för det svenska elsystemet och ytterst för hushåll och företag.

Givet utmaningarna fördes samtal mellan partier samt slöts senare en ramöverenskommelse om energipolitik.

Överenskommelsen innebär bland annat följande:

- Långsiktigt mål. Sverige ska sträva mot 100 % förnybar elproduktion. Det är dock inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.
- Kärnkraft. Effektskatten avvecklas över två år med start 2017. Placeringsmöjligheterna för kärnavfallsfonden utökas.
- Förnybar energi. Elcertifikatssystemet förlängs och utökas med 18 nya TWh till 2030. Anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft bör slopas.
- Vattenkraft. Fastighetsskatten sänks från 2,8 % till 0,5 % över fyra år med start 2017. Moderna miljökrav ska införas. Inriktningen är att värna och utöka produktionen.
- Marknadsdesign. En särskild studie ska tas fram för möjliga framtida marknadsupplägg.
- Uppföljning. En större uppföljning av läget på den svenska elmarknaden ska göras vart fjärde år med start 2018.

Överenskommelsen innebär att det även fortsättningsvis finns långsiktiga villkor för svensk energipolitik. Med överenskommelsen säkras kärnkraften, stärks vattenkraften

och en plan finns för att nyttja möjligheter med ny teknik och ny, förnybar energi. Moderaternas inriktning är att vårda överenskommelsen.

De partier som ingått överenskommelsen kommer att återkomma med besked om exakt utformning på saker som överenskommit. Det gäller exempelvis det framtida certifikatsystemets utformande och regleringen av vattenkraft.

Energiunion

Utmaningarna vi möter i Sverige delas även med övriga Europa. Det gäller exempelvis bristande lönsamhet i energisektorn, osäkerheter om långsiktig försörjningstrygghet och diskussioner om framtida marknadsupplägg. För att klara de större gemensamma utmaningarna krävs mer av samarbete inom EU. Vi välkomnar EU-kommissionens arbete med att få till stånd en gemensam europeisk energimarknad genom energiunionen. Vi menar att ett enat Energieuropa är viktigare än någonsin. Detta mot bakgrund av framtida klimatutmaningar, den europeiska industrins konkurrenskraft och ett höjt tonläge från Ryssland som använder sina energitillgångar som ett maktmedel. I en allt oroligare omvärld blir vår energisäkerhet allt viktigare. Ökad handel och samarbete inom energi och energiteknik är en förutsättning för att bli av med de europeiska ländernas beroende av rysk gas och olja. Kan EU:s medlemsstater hitta gemensamma vägar för att tillsammans säkra energitillgång, leveransvägar som minskar beroendet av rysk energi och få ner beroendet av fossila bränslen är mycket vunnet. Det är vidare rimligt att vi i Europa framgent i högre grad kommer att lösa våra gemensamma utmaningar regionalt. I Sveriges fall med lösningar på nordisk nivå eller på nordisk-baltisk eller nordeuropeisk nivå. Sverige har mycket att vinna på samarbete med våra grannländer. Arbetet med energiunionen och utveckling av regionala lösningar bör fortsatt prioriteras av regeringen i arbetet i EU och detta bör ges regeringen tillkänna.

Forskning

Många av morgondagens utmaningar möter vi med morgondagens teknik. När det gäller energiteknik ligger Sverige på många områden i framkant. Det är en fördel inom ramen för våra strävanden efter en mer klimatsmart och grön planet samtidigt som det bidrar till svensk innovation och konkurrenskraft på en global marknad. I takt med att gröna innovationer når fler och bredare marknader kan vi hjälpa till att minska klimatpåverkan ute i världen samtidigt som det skapas jobb och tillväxt här hemma. Under alliansregeringen lyckades vi kombinera ambitiösa klimatmål och minskade utsläpp med fler jobb och ökad tillväxt. Samtidigt är Sverige den mest koldioxideffektiva ekonomin inom EU med lägst utsläpp i förhållande till landets tillväxt. Sverige har i tidigare forskningsbeslut fått historiskt höga anslag till energiforskning på plats. Det är viktigt för att utveckla lösningar på framtidens energiutmaningar.

Forskningsinsatserna inom ny teknik och förnybar energi är viktiga och centrala för vårt framtida energisystem. Dessa satsningar måste fortsätta, likaså forskning som utvecklar ett modernt distributionsnät. Energimyndigheten är den myndighet som i dag fördelar statens forskningsresurser. Hur medlen fördelas avgörs av myndighetens utvecklingsnämnd. Men inriktningen på Energimyndighetens arbete bestäms av

regeringen. Det är viktigt att den svenska energiforskningen även i framtiden fokuserar på att lösa viktiga energiutmaningar.

Det finns i dag ingen möjlighet för Energimyndigheten att stödja forskning inom kärnkraftsområdet. Oavsett vad man har för uppfattning om kärnkraftens framtid så står det klart att kärnkraft i någon form kommer att finnas kvar i det svenska samhället i årtionden. Kärnkraftsbolagen tar i dag genom sin egen fond ansvar för kärnbränslehantering och avveckling av uttjänade reaktorer. Men en utmaning som vi ser kan komma är inom forskning och kompetensförsörjning. Här borde det finnas en möjlighet för Energimyndigheten att stödja projekt som säkrar att vår kärnkraftshantering även i framtiden är av yppersta klass. Ska Sverige kunna hantera befintliga reaktorer, ha möjligheten att bygga nya och avveckla äldre reaktorer krävs det att vi lyckas bibehålla kompetensnivå och forskningskompetens som kan göra allt detta på ett säkert och ansvarsfullt sätt. Därför menar vi att det är av yttersta vikt att Energimyndigheten tillåts satsa på energiforskning med en inriktning som bidrar till alla relevanta kraftslag och delar av energiområdet.

Elnät

Sverige är ett avlångt land med stora avstånd. Elproduktion och elkonsumtion är inte samlad inom samma område. Största delen av elproduktionen sker i norra Sverige och majoriteten av elen konsumeras i södra Sverige. Detta tillsammans med kraven på smarta nät för ett hållbart samhälle ställer stora krav på våra elnät.

Sverige är i dag indelat i fyra elområden på grund av svårigheter med överföringskapacitet. Svenska kraftnät är den myndighet som ansvarar för stamnätet och just nu byggs Sydvästlänken som ett led i att förbättra överföringskapaciteten mellan norr och söder. Samtidigt är det viktigt att Svenska kraftnät fortsätter arbetet med sina framtidsanalyser och med att förbättra stamnätet. Speciellt med den aviserade stängningen av fyra kärnkraftsreaktorer som alla idag är en del av den viktiga elproduktionen i södra Sverige. Den gamla socialdemokratiska regeringens felbedömning av det framtida behovet av överföringskapacitet efter Barsebäcks stängning i början av 2000-talet får inte upprepas.

Svenska kraftnät ansvarar även för att effektbalansen i nätet tryggas. Med en ständigt större andel volatil el och en minskande andel baskraft är detta en utmaning som måste adresseras. Att effektbalansen upprätthålls är en förutsättning för svensk industri, jobb och konkurrenskraft.

Samtidigt sker en sammanlänkning med övriga Europa genom den europeiska energiunionen. Detta är en viktig process som binder ihop våra marknader, ökar handeln med el och är med på att trygga elförsörjningen även i Sverige. När marknaden växer ökar intresset för att investera inom klimatsmart el till Sverige. El som vi kan konsumera själva eller exportera till andra. Resultatet blir ett säkrare och mer klimatsmart Europa.

Behovet av överföringskapacitet inom Sverige och mellan Sverige och våra grannländer kommer att öka under de kommande åren. För att så ska ske behövs analyser och investeringsmedel. Framtida utbyggnad ställer också höga krav i tillståndsprocesser som ofta tar lång tid. Det är angeläget att om möjligt, med bibehållen rättssäkerhet, försöka korta handläggningstider. Vidare är det rimligt att olika tekniska lösningar prövas för en framtida nätutbyggnad. Det kan handla om sjökablar från norr till södra Sverige eller att likströmsteknik används i befintliga kraftledningsgator. De

framtida överföringsbehoven nationellt och internationellt bör utredas samt olika tekniska lösningar bör samtidigt prövas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Elsystemets funktion och stabilitet

Hushåll och företag ska kunna räkna med en trygg tillgång till el och annan energi. För att uppfylla det behöver Sverige ett elsystem som klarar av att leverera alla nödvändiga tjänster. Det handlar om att möta energibehoven såväl som effektbehoven och elkvalitet. För att ett elsystem ska fungera finns också ett antal systemtjänster som behöver finnas på plats såsom svängmassa och reaktiv effekt.

Under de sista åren har Sverige fått en energidiskussion som flyttat fokus från energi till att också handla om våra effektbehov. Det är rimligt att diskussionen också väger in andra relevanta aspekter. För att uppfylla de övergripande målen för energipolitiken behöver Sverige ett elsystem som levererar och fungerar i alla nödvändiga delar. Ett rimligt steg är att utreda hur systemtjänster kan se ut och säkras på en framtida svensk och regional elmarknad. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Export av miljövänlig energiteknik

Tillgång till effektiv ren energi och rena teknologier är på sikt avgörande nyckelfaktorer för världens hållbara utveckling. Svensk ren teknologi håller hög klass och har potential att nå internationellt ledande framgång. Det blir en möjlighet för Sverige att såväl tillhandahålla nya jobb och företag som bidra till en bättre miljö med mindre CO₂-utsläpp och ökad frihandel. Det gäller den inhemska svenska energiproduktionens exportmöjligheter av koldioxidfri el såväl som miljövänlig energiteknik. Här behövs insatser på flera plan för att stimulera exportmöjligheterna men också motverka de vanligt förekommande handelshindren såsom höga tullar på ny miljövänlig energiteknik. Miljövänlig energiteknik med solceller är ett tydligt exempel som ofta står föremål för dessa hinder vilket innebär att den önskvärda globala teknikspridningen går långsamt, samtidigt som den blir förbehållen länder som kommit långt i utvecklingen. Den blir således inte tillgänglig för människor i tätbefolkade regioner där emissioner är ett allvarligt vardagsproblem.

Lars Hjälmered (M)

Hans Rothenberg (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Gunilla Nordgren (M)

Sten Bergheden (M)

Hanif Bali (M)

Sofia Fölster (M)

Jessika Roswall (M)

Jessica Polfjärd (M)